

Nr 24.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om ändrad lydelse av 1 och 15 §§ förordningen den 20 juni 1941 (nr 577) angående bekämpande av tuberkulos hos nötkreatur m. m. jämte i ämnet väckta motioner.

(2:a avd.)

I en till riksdagen den 29 november 1946 avlåten, till jordbruksutskottet hänvisad proposition, nr 3, har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att antaga vid propositionen fogade förslag till dels förordning angående vissa åtgärder för bekämpande av smittsam kastning hos nötkreatur och dels förordning om ändrad lydelse av 1 och 15 §§ förordningen den 20 juni 1941 (nr 577) angående bekämpande av tuberkulos hos nötkreatur.

I detta sammanhang har utskottet till behandling förehaft följande inom riksdagen väckta, till utskottet hänvisade likalydande motioner, nämligen I: 106 av herr *Bondeson* och II: 191 av herr *Liedberg*, däri hemställts, att riksdagen måtte besluta att 1 § första stycket 1) i det vid propositionen fogade förslaget till förordning angående vissa åtgärder för bekämpande av smittsam kastning hos nötkreatur gives följande lydelse:

härifrån från besättning eller del därav, som av medicinalstyrelsen enligt gällande bestämmelser förklarats fri från smittsam kastning.

Beträffande den utredning, som ligger till grund för Kungl. Maj:ts framställning, får utskottet, i den mån ej därför redogöres närmare i det följande, hänvisa till propositionen. I avseende å de skäl som anförts till stöd för motionerna hänvisas till desamma.

De nu gällande bestämmelserna rörande bekämpandet av tuberkulos och smittsam kastning hos nötkreatur, vilka bestämmelser äro meddelade dels i förordningen den 20 juni 1941 (nr 577) angående bekämpande av tuberkulos hos nötkreatur (ändrad genom förordningen nr 783/1944), dels i kungörelsen den 20 juni 1941 (nr 579) angående frivilligt bekämpande av tuberkulos hos nötkreatur, dels i kungörelsen den 17 juni 1943 (nr 387) angående bekämpande av smittsam kastning hos nötkreatur, innehålla i hufvudsak följande.

För vardera sjukdomens bekämpande gäller, att landet indelas i tre slag av områden, nämligen

a) område, där sjukdomen icke förekommer eller har allenast synnerligen ringa utbredning (fritt område);

b) område, där stora möjligheter till sjukdomens utrotande förefinnas (skyddat område); och

c) område, som varken tillhör fritt eller skyddat område.

Beträffande tuberkulosfritt och kastsjukefritt område är föreskrivet, att bestämmelserna i epizootilagen skola äga tillämpning med avseende å tuberkulos respektive smittsam kastning. Inträffar fall av sjukdomen, är djurägaren anmälningsskyldig. För utrönande av förekomsten av tuberkulos verkställes efter medicinalstyrelsens förordnande undersökning med tuberkulin. Djur, som finnes behäftat med tuberkulos, skall nedslaktas inom viss kortare tid. Under särskilda förutsättningar kan förordnas, att även andra till besättningen hörande djur skola nedslaktas. Vid fall av smittsam kastning skall det ställe, där sjukdomen förekommer, tillika med omkringliggande område förklaras smittat. Förordnande om nedslaktning av alla smittade djur i besättningen eller av hela besättningen kan meddelas.

Till tuberkulosfritt och kastsjukefritt område får nötkreatur icke införas från del av riket, som ej tillhör sådant område, med mindre medicinalstyrelsen därtill lämnat tillstånd. Dylikt tillstånd må ej lämnas beträffande nötkreatur, avsett till livdjur, utan att djuret kan anses fritt från sjukdomen.

I fråga om tuberkulosfritt område är vidare stadgat, att med besättning därstädes icke må införas annat nötkreatur än sådant, som härrör från besättning, vilken enligt av medicinalstyrelsen utfärdade föreskrifter är att anse såsom tuberkulosfri. Har nötkreatursbesättning i dess helhet nedslaktats, må efter smittreningen i ladugården inställas allenast sådant nötkreatur, som nyss sagts (7 § förordningen nr 577/1941).

Förordnande att visst område skall hänföras till tuberkulosfritt eller kastsjukefritt meddelas av Kungl. Maj:t på gemensam framställning av medicinalstyrelsen och lantbruksstyrelsen samt efter hörande av vederbörande hushållningssällskap.

Till tuberkulosfritt område ha hänförts Kronobergs, Gotlands, Blekinge och Kopparbergs län samt hela Norrland ävensom delar av Jönköpings och Kalmar län (kungörelsen nr 118/1944).

Något förordnande om kastsjukefritt område har ännu icke meddelats.

Rörande tuberkulosskyddat och kastsjukeskyddat område gäller, att utan medicinalstyrelsens tillstånd införsel av nötkreatur ej får äga rum från del av landet, som varken tillhör fritt eller skyddat område. För meddelandet av tillstånd till införsel av livdjur äger vad förut beträffande fritt område sagts motsvarande tillämpning.

I fråga om smittsam kastning är stadgat, att djurägare må insända prov från djur, som misstänkes lida av sjukdomen, till laboratorium för undersökning å statens bekostnad beträffande förekomsten av sjukdomen. Vidare äger medicinalstyrelsen förordna veterinär att, därest misstanke om sjukdomen föreligger, taga erforderliga prov för undersökning. Konstateras sjukdomen, meddelar styrelsen anvisningar, huru sjukdomen lämpligen bör bekämpas. Finner styrelsen förutsättning föreligga att genom nedslaktning av ett mindre antal djur utrota sjukdomen inom det undersökta området, kan

statsbidrag utgå för ändamålet med 50 kronor för djur i åldern sex månader — två år och 75 kronor för djur över två år.

Förordnande att visst område skall utgöra skyddat område meddelas av Kungl. Maj:t.

Till tuberkuloskyddat område ha hänförts delar av Stockholms, Uppsala, Östergötlands, Jönköpings, Kalmar, Göteborgs och Bohus, Älvsborgs, Värmlands, Örebro samt Västernorrlands län (kungörelsen nr 118/1944), och till kastsjukeskyddat område Gotlands, Göteborgs och Bohus, Kopparbergs, Gävleborgs, Västernorrlands, Västerbottens samt Norrbottens län ävensom delar av Älvsborgs och Jämtlands län (kungörelsen nr 27/1944).

Utanför de tuberkulosfria områdena bekämpas tuberkulosen i huvudsak därigenom, att djurägarna kunna vinna anslutning till ett statligt eller statsunderstött bekämpande av sjukdomen, anordnat antingen av medicinalstyrelsen eller av vederbörande hushållningssällskap. Detta bekämpande förekommer i två olika former, statlig kontroll med tuberkulin och klinisk tuberkuloskontroll. Förstnämnda kontrollform förutsätter en total utrensning av tuberkulosen inom den anslutna besättningen, medan den kliniska kontrollen närmast åsyftar ett bekämpande av sjukdomen i smittfarlig form. Vid sistnämnda kontrollform isoleras i regel ungdjuren och ställas under statlig kontroll med tuberkulin.

Ersättning för nedslaktat djur utgår av statsmedel endast för vid den kliniska kontrollen påträffat smittfarligt djur; ersättningens storlek utgör 50 kronor eller, om djuret helt kasseras på grund av tuberkulos, 20 kronor. Härjämte kan, jämlikt 4 kap. kungörelsen nr 579/1941, i samband med utrensning av tuberkulos inom mindre nötkreatursbesättningar beviljas statsbidrag för anskaffning av tuberkulosfria nötkreatur. Dylikt bidrag må icke utgå med högre belopp än 100 kronor för varje nedslaktat djur eller, om djuret är under ett års ålder, med 50 kronor för varje sådant djur och ej heller med mera än sammanlagt 500 kronor till en och samma djurägare.

Vid sidan av dessa bestämmelser, avseende det frivilliga bekämpandet av tuberkulosen, gälla en del regler av tvingande natur. Sålunda skall djur, som är behäftat med tuberkulos i juvret eller könsorganen, alltid nedslaktas. Anmälningsskyldighet åligger djurägare, som misstänker sådan form av sjukdomen inom sin besättning. Ersättning för nedslaktat djur utgår av statsmedel med 50 kronor eller, om djuret helt kasseras på grund av tuberkulos, med 20 kronor.

Vissa av de tvingande bestämmelserna ha avseende å handeln med livdjur. Nötkreatur, som reagerar vid undersökning med tuberkulin, skall förses med särskilt märke (tuberkulosmärke). Om vid undersökningen minst 75 procent av alla till besättningen hörande nötkreatur över två års ålder reagera, skola — i den mån medicinalstyrelsen icke annorlunda förordnar — jämväl samtliga icke reagerande nötkreatur över två års ålder inom besättningen med undantag beträffande djur, som inköpts från tuberkulosfri besättning eller uppfötts på gården och intill undersökningen varit fullständigt isolerade från de reagerande djuren, förses med tuberkulosmärke (15 § för-

ordningen nr 577/1941). Överlåtelse av nötkreatur under beteckningen tuberkulosfritt eller under annan beteckning, som giver sken av att djuret är fritt från nämnda sjukdom, får icke ske med mindre djuret 1) härrör från besättning eller del därav, som enligt av medicinalstyrelsen utfärdade bestämmelser är att anse såsom tuberkulosfri, 2) i den omfattning, styrelsen föreskriver, undersökts med tuberkulin och därvid icke visat reaktion, samt 3) varken under transport eller eljest sammanförts med icke tuberkulosfria nötkreatur eller uppställts i stall eller fordon, som icke dessförinnan smittrenats. Såvitt överlåtelse, som nu sagts, icke godkänts av hushållningssällskap, skall nötkreatur vid överlåtelsen vara åtföljt av ett av veterinär tidigast två månader före överlåtelsen utfärdat intyg, utvisande de under 1) och 2) angivna förhållandena. Djur, som är eller misstänkes vara behäftat med tuberkulos i smittfarligt stadium, får ej överlåtas annat än för omedelbar nedslaktning (16 och 17 §§ samma förordning).

Jämväl det utanför de kastsjukefria områdena förekommande frivilliga bekämpandet av smittsam kastning anordnas med statsunderstöd av medicinalstyrelsen eller efter styrelsens medgivande av hushållningssällskap. Djurägare kan ansluta sin besättning till sådant bekämpande. I enlighet med föreskrifter av den, som anordnar bekämpandet, skall inom besättning, som är ansluten till detsamma, för uttrönande av sjukdomens förekomst tagas blodprov och mjölkprov samt verkställas undersökning av fosterhinnor. Där så finnes lämpligt för sjukdomens bekämpande, skola kalvarna i besättningen ympas med abortympämne. Det åligger djurägaren att vid försäljning av djur, vid deras betesgång och betäckning samt vid vården i övrigt av besättningen iakttaga nödig försiktighet, så att icke sjukdomen sprides till besättning, som är fri från sjukdomen.

Djurägare, vilkens besättning är ansluten till frivilligt kastsjukebekämpande, kan under förutsättningar, som medicinalstyrelsen anger, erhålla förklaring, att besättningen tills vidare skall anses fri från sjukdomen (friförklaring). Inom friförklarad besättning skall djurens hälsotillstånd kontrolleras i enlighet med anvisningar, som meddelas av styrelsen. Har kastningsfall inträffat inom sådan besättning, får, innan undersökning verkställts, huruvida kastningsfallet orsakats av Bangs abortbacill, djur icke utföras ur besättningen för annat ändamål än omedelbar nedslaktning. Har djurägaren brutit mot de för bekämpandet meddelade föreskrifterna eller har inom besättningen inträffat kastningsfall, som orsakats av Bangs abortbacill, eller har djur vid undersökning befunnits behäftat med smittsam kastning eller kan eljest befaras, att sjukdomen på nytt inkommit i besättningen, skall friförklaringen återkallas.

Finner medicinalstyrelsen sjukdomen kunna fullständigt utrotas i besättning, som är ansluten till frivilligt kastsjukebekämpande, genom nedslaktning av något eller några enstaka djur, äger styrelsen, där sådant utrotande anses vara av väsentlig betydelse för sjukdomens bekämpande inom orten i övrigt, på ansökan medgiva djurägare att under vissa villkor för nedslaktning undfå ersättning av statsmedel. Ersättning utgår med 50 kronor för

varje djur i åldern sex månader—två år och 75 kronor då djurets ålder överstiger två år. Djurägare, som tillgodonjutit ersättning för nedslaktning, skall vid inköp av djur, som icke tillhör friförklarad besättning och ej heller härrör från kastsjufekfritt område, rådfråga veterinär samt följa dennes anvisningar.

För utronande av sjukdomens spridning må enligt medicinalstyrelsens förordnande samlingsmjölkprov tagas från besättningar för serologisk undersökning å statens bekostnad. Styrelsen äger jämväl förordna, att å slakteri-inrättning blodprov skall tagas för undersökning å statens bekostnad.

Några särskilda regler avseende handeln med livdjur ha icke utfärdats i fråga om smittsam kastning såsom skett beträffande tuberkulos.

I skrivelse den 14 april 1944 hemställde Örebro läns hushållningssällskaps förvaltningsutskott, att sådana bestämmelser snarast måtte utfärdas att en effektiv kontroll av handeln med nötkreatur till förekommande av sjukdomarna tuberkulos och smittsam kastning möjliggjordes.

Yttranden över denna skrivelse avgåvos av medicinalstyrelsen den 25 april 1945 och av lantbruksstyrelsen den 12 januari 1945. Vid medicinalstyrelsens yttrande hade fogats utlåtanden av Svenska länsveterinärföreningen, Svenska distriktsveterinärföreningen och Svenska chefveterinärföreningen. Lantbruksstyrelsen överlämnade jämte sitt yttrande utlåtanden av statens livsmedelskommission, Sveriges slakteriförbund samt Sveriges charkuteri- och slakteridkares riksförbund.

Sedermera anhöll Uppsala läns hushållningssällskaps förvaltningsutskott i skrivelse den 17 maj 1945 om skärpning av gällande bestämmelser beträffande tuberkulos och smittsam kastning i vad dessa bestämmelser avsåge handeln med livdjur.

Över berörda skrivelse avgavs yttrande av medicinalstyrelsen den 5 september 1945.

I gemensam skrivelse den 24 januari 1945 hemställde medicinalstyrelsen och lantbruksstyrelsen, under återopande av en i ämnet upprättad promemoria, om sådan ändring av förordningen den 20 juni 1941 (nr 577) angående bekämpande av tuberkulos hos nötkreatur, att medicinalstyrelsen be- myndigades förordna om tuberkulinundersökning inom tuberkuloskyddade områden av nötkreatursbesättningar, som icke stode under statlig kontroll med tuberkulin.

Över sist nämnda skrivelse avgåvos yttranden av statskontoret, av samtliga hushållningssällskaps förvaltningsutskott med undantag för de i Kronobergs, Gotlands, Blekinge, Kopparbergs, Gävleborgs, Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län samt av Sveriges lantbruksförbund, Riksförbundet landsbygdens folk, Svenska veterinärläkarföreningen, Svenska länsveterinärföreningen och Svenska veterinärföreningen för nötkreaturstuberkulosens bekämpande.

I anledning av de inkomna framställningarna och de däröver avgivna yttrandena har inom jordbruksdepartementet upprättats en promemoria rörande de ifrågasatta lagstiftningsåtgärderna.

Efter remiss ha yttranden över departementspromemorian avgivits av medicinalstyrelsen, lantbruksstyrelsen och samtliga hushållningssällskaps förvaltningsutskott ävensom av Sveriges lantbruksförbund, Riksförbundet landsbygdens folk, Svenska veterinärläkarföreningen, Svenska länsveterinärföreningen, Svenska distriktsveterinärföreningen och Svenska chefveterinärföreningen.

I departementspromemorian har framhållits, att frågan om lagstiftningsåtgärder för att reglera livdjurshandeln till förhindrande av spridning av smittsamma husdjurssjukdomar tidigare vid flera tillfällen underställts Kungl. Maj:ts prövning men att någon sådan allmän reglering icke genomförts. För vissa smittsamma husdjurssjukdomar, nämligen de som avsåges med epizootilagen, hade genom epizootilagstiftningen införts långt gående bestämmelser i syfte att hindra smittspridning. Ytterligare lagregler avseende sistnämnda sjukdomar syntes knappast vara erforderliga för det ändamål, varom här vore fråga. Beträffande två mycket vanligt förekommande sjukdomar hos nötkreaturen, nämligen tuberkulos och smittsam kastning, vilka sjukdomar årligen förorsakade det svenska jordbruket betydande förluster, hade nu påyrkats en närmare laglig reglering i fråga om handeln.

Frågan om en laglig reglering av livdjurshandeln hade emellertid kommit i ett nytt läge därigenom att av Sveriges slakteriförbund utarbetats grundlinjer för livdjurshandelns organisation, vilka vore avsedda att tillämpas vid den handel med nötkreatur, som organiserades och bedrevs av de till förbundet anslutna slakteriföreningarna. Med hänsyn härtill borde inga andra ytterligare lagstiftningsåtgärder avseende handeln med livdjur övervägas än att vissa villkor för försäljning av kastsjukefria nötkreatur infördes i huvudsaklig överensstämmelse med de villkor, som redan gällde för försäljning av nötkreatur, fria från tuberkulos. Emellertid syntes bestämmelserna i vad anginge smittsam kastning kunna göras något enklare än beträffande tuberkulos. I likhet med vad som gällde för tuberkulos syntes böra föreskrivas att djur, som skulle försäljas under beteckningen fritt från smittsam kastning eller under annan beteckning, som gäve sken av att djuret vore fritt från nämnda sjukdom, skulle härröra från besättning eller del därav, som enligt av medicinalstyrelsen utfärdade bestämmelser vore att anse som fri från smittsam kastning. I allmänhet borde därvid gälla, att besättningen vore ansluten till frivilligt kastsjukebekämpande och erhållit friförklaring. Även andra besättningar syntes emellertid under vissa betingelser kunna godtagas. Det borde därför överlämnas åt medicinalstyrelsen att i tillämpningsföreskrifter meddela de närmare bestämmelser i ämnet, som funnes erforderliga. En motsvarande bestämmelse som gällde i fråga om tuberkulos att djuret i vissa fall skulle ha undersökts syntes icke vara påkallad. Däremot torde, såsom i fråga om tuberkulos, böra gälla, att djuret varken under transport eller eljest sammanförts med icke kastningsfria nötkreatur eller uppställt i stall eller fordon, som icke dessförinnan smittrenats. Likaså syntes i enlighet med vad som gällde beträffande tuberkulos här böra stadgas att, såvitt icke före-

kommande överlåtelse godkänts av hushållningssällskap, nötkreatur vid överlåtelsen skulle vara åtföljt av ett av veterinär tidigast två månader före överlåtelsen utfärdat intyg, utvisande att djuret härrörde från besättning, som vore att anse såsom fri från smittsam kastning.

I promemorian ifrågasattes vidare, huruvida icke i enlighet med av medicinalstyrelsen och lantbruksstyrelsen framlagt förslag bestämmelser angående bekämpandet av tuberkulos hos nötkreatur borde kompletteras på det sätt, att medicinalstyrelsen inom skyddade områden skulle äga förordna om tvångsundersökning med tuberkulin av djur, som icke vore anslutna till den statliga tuberkulinkontrollen.

I yttrandena över departementspromemorian ha de i densamma framlagda förslagen i princip tillstyrkts eller lämnats utan erinran av samtliga hörda myndigheter och sammanslutningar. Från vissa håll har uttalats den uppfattningen, att ytterligare föreskrifter, avseende åstadkommandet av en effektiv kontroll över handeln med livdjur, utan större olägenhet för säljarna men till avsevärd fördel för köparna redan nu borde kunna meddelas. Beträffande detaljerna i de vid promemorian fogade författningsutkasten ha i de avgivna yttrandena endast ett fåtal uttalanden gjorts.

Föredraganden, statsrådet Sträng, har i ärendet anfört följande.

»Frågan att genom lagsiftning få till stånd en reglering av handeln med livdjur har tidigare i syfte att förhindra försäljning av sjuka eller undermåliga djur vid upprepade tillfällen varit föremål för överväganden. Delade meningar om lämpligheten och behovet av en sådan reglering ha därvid städse framträtt. Så har även visat sig vara förhållandet i förevarande ärende. Från vissa håll har sålunda förordats antingen införandet av lagregler av den vittgående karaktär, som åsyftas i de från hushållningssällskapens förvaltningsutskott i Örebro och Uppsala län inkomna framställningarna, eller i varje fall utfärdandet av bestämmelser, som i ett eller annat avseende gå längre än i departementspromemorian betecknats såsom lämpligt, medan däremot från andra håll påyrkats, att man skulle stanna vid vad i nämnda promemoria föreslagits.

Vid ett ställningstagande till förevarande fråga vill jag erinra därom, att densamma — såsom i departementspromemorian påpekats — under senare tid kommit i ett nytt läge. Tidigare ha avsevärda risker förelegat för jordbrukarna vid inköp av livdjur från kreaturshandlare och på auktioner. Då emellertid numera jordbrukarsammanslutningarna i stor utsträckning upptagit livdjurshandeln på sitt program, därvid denna handel ordnats på ett ur sanitära synpunkter betryggande sätt, ha nämnda risker betydligt reducerats. Berörda av jordbrukets organisationer upptagna verksamhet kommer säkerligen att ytterligare utvidgas och effektiviseras. I avvaktan härpå förefaller det mig varken lämpligt eller erforderligt att för närvarande i smittoförebyggande syfte införa andra bestämmelser än sådana, av vilka ett mera påtagligt behov föreligger.

I detta sammanhang torde även böra anmärkas, att vissa av de speciella

önskemål, som i skilda yttranden framkommit, åtminstone i viss mån synas kunna realiseras redan med stöd av nu gällande och i departementspromemorian föreslagna bestämmelser. Detta gäller t. ex. förhindrandet av att friska djur i handelsstallar sammanföras med djur, som äro behäftade med smitta.

Med hänsyn till det nu anförda finner jag mig icke böra förorda några mera omfattande lagstiftningsåtgärder på förevarande område utan anser jag mig för närvarande böra inskränka mig till att föreslå utfärdande av vissa mindre genomgripande föreskrifter i anslutning till vad i departementspromemorian ifrågasatts. Dessa föreskrifter, vilka i stort sett biträtts av hörda myndigheter och korporationer, avse dels att vid handeln med livdjur skall gälla med avseende å smittsam kastning detsamma som nu är stadgat i fråga om tuberkulos och dels att tvångsundersökning med tuberkulin i vissa fall skall få äga rum. Bestämmelserna komma uppenbarligen att i hög grad underlätta bekämpandet av ifrågavarande smittsamma sjukdomar samt såvitt angår föreskrifterna rörande smittsam kastning att ytterligare sanera livdjurshandeln. Det torde icke heller kunna göras gällande, att bestämmelserna komma att bliva i någon avsevärd grad betungande för djurägarna. Vid försäljning av nötkreatur uppkommer nämligen för ägaren, därest förslaget angående åtgärderna för bekämpande av smittsam kastning vinner godkännande, endast obetydligt besvär utöver det, han redan nu är tvungen att underkasta sig. Han är ju redan för närvarande nödsakad iakttaga gällande bestämmelser av motsvarande slag i fråga om tuberkulos, och vad som tillkommer är endast att överlåtelsen skall godkännas jämväl såvitt rör smittsam kastning.

Beträffande de erinringar, som i en del yttranden gjorts med avseende å de särskilda bestämmelserna i det rörande smittsam kastning utarbetade författningsutkastet, synas mig de av hushållningssällskapens förvaltningsutskott i Skaraborgs och Gävleborgs län framförda icke vara av beskaffenhet att böra föranleda ändring av vad som föreslagits; och vad övriga erinringar angår läser det få ankomma å medicinalstyrelsen att vid utarbetandet av erforderliga tillämpningsföreskrifter till författningen taga desamma under övervägande.

Vidkommande det uttalande i fråga om utkastet till ändring av tuberkulosförordningen, som gjorts av Västerbottens läns hushållningssällskaps förvaltningsutskott, vill jag erinra därom, att — såsom av det förut anförda jämväl framgår — medicinalstyrelsen redan jämlikt nu gällande föreskrifter äger att beträffande tuberkulosfritt område meddela förordnande om tuberkulinundersökning.

Enligt den promemoria, som av medicinalstyrelsen och lantbruksstyrelsen åberopats i samband med dessa ämbetsverks framställning om lagstiftning angående tvångsundersökning med tuberkulin, avses de föreslagna undersökningarna skola igångsättas endast i begränsad omfattning. På grund härav torde, såsom i berörda promemoria även framhållits, statsverkets årliga kostnader för undersökningarna bliva relativt obetydliga. Dessa kostnader lära därför, såvitt nu kan bedömas, kunna bestridas av det av riksdagen anvisade

förslagsanslaget till Förekommande och hämmande av smittsamma husdjursjukdomar: Åtgärder mot tuberkulos hos nötkreaturen utan att detta anslag, som är av förslags natur, för närvarande behöver höjas.

I enlighet med vad sålunda anförts har inom jordbruksdepartementet upprättats förslag till dels *förordning angående vissa åtgärder för bekämpande av smittsam kastning hos nötkreatur*, dels ock *förordning om ändrad lydelse av 1 och 15 §§ förordningen den 20 juni 1941 (nr 577) angående bekämpande av tuberkulos hos nötkreatur.*»

Såsom av den lämnade redogörelsen framgår, synas förhållandena å kreaturmarknaden icke vara tillfredsställande. Avsevärda risker torde föreligga för jordbrukare att vid inköp av livdjur från kreaturshandlare eller på auktioner erhålla djur, som äro behäftade med tuberkulos eller smittsam kastning och som därefter kunna nedsmitta hans förut friska besättning. Åtgärder ha även vid olika tidpunkter påyrkats för åstadkommande av en sanering av livdjurshandeln. På senare tid synas emellertid förhållandena ha förbättrats därigenom att vissa av jordbrukets organisationer upptagit kreaturshandel på sitt program, varigenom det blivit möjligt för jordbrukare att under mera betryggande former anskaffa från tuberkulos och smittsam kastning fria nötkreatur. Behov av ytterligare åtgärder från statsmakternas sida för att underlätta bekämpandet av nämnda sjukdomar samt för att ytterligare sanera livdjurshandeln synes dock föreligga. I detta hänseende föreslås genom förevarande proposition dels utfärdande av bestämmelser i syfte att förhindra handel med nötkreatur, som äro behäftade med smittsam kastning, dels ock sådan komplettering av bestämmelserna angående bekämpande av tuberkulos, att tvångsundersökning med tuberkulin i vissa fall skall få äga rum.

Enligt förordningen angående bekämpande av tuberkulos hos nötkreatur är det vid straffansvar förbjudet att överlåta nötkreatur under beteckningen tuberkulosfritt eller under annan beteckning, som giver djuret sken av att vara fritt från tuberkulos, med mindre djuret uppfyller vissa i förordningen närmare angivna villkor. I överensstämmelse med vad vid tillkomsten av denna bestämmelse förutsattes, föreslås i förevarande proposition att i hudsak motsvarande bestämmelser skola utfärdas i vad avser smittsam kastning hos nötkreatur. Utskottet, som anser att ifrågavarande bestämmelse torde komma att erhålla stor betydelse för att förhindra spridningen av smittsam kastning genom handel med kreatur, biträder Kungl. Maj:ts förslag i denna del.

Vad härefter angår författningsförslagets närmare utformning har i propositionen föreslagits att såsom villkor för att djur må försäljas under beteckningen fritt från smittsam kastning bör föreskrivas, bland annat, att djuret härrör från besättning eller del därav, som enligt av medicinalstyrelsen utfärdade bestämmelser är att anse såsom fri från denna sjukdom. I de likalydande motionerna I: 106 och II: 191 har föreslagits, att i stället för nämnda villkor bör föreskrivas, att djuret härrör från friförklarad besätt-

Utskottet.

ning. Då enligt vad utskottet inhämtat antalet friförklarade besättningar för närvarande uppgår till 2 000—3 000, skulle vid bifall till motionärernas förslag endast ett förhållandevis ringa antal nötkreatur kunna utbjudas under beteckningen fritt från smittsam kastning. Även om vissa skäl tala för en formulering av stadgandet i enlighet med vad motionärerna föreslagit, finner sig utskottet likväl med hänsyn till önskvärheten av att kreatursköp under ifrågasvarande garantibestämmelse må kunna ske i största möjliga utsträckning icke kunna godtaga densamma. Utskottet vill därför förorda Kungl. Maj:ts förslag att även djur från andra än friförklarade besättningar under vissa betingelser må kunna försäljas under beteckningen fritt från smittsam kastning.

Enligt Kungl. Maj:ts förslag skall det ankomma på medicinalstyrelsen att i tillämpningsföreskrifter meddela de närmare bestämmelser, som befinnas erforderliga. Emellertid har utskottet i utlåtande nr 23 denna dag tillstyrkt av Kungl. Maj:t i propositionen nr 68 framlagt förslag om inrättande från och med den 1 juli 1947 av en särskild veterinärstyrelse för veterinärväsendets centrala ledning. Då veterinärstyrelsen torde böra fullgöra de uppgifter å förevarande område, som eljest skulle ha ankommit på medicinalstyrelsen, synes i 1 och 2 §§ i Kungl. Maj:ts förslag till förordning angående vissa åtgärder för bekämpande av smittsam kastning hos nötkreatur ordet »medicinalstyrelsen» böra utbytas mot ordet »veterinärstyrelsen». Utskottet förutsätter, att veterinärstyrelsen i förenämnda tillämpningsföreskrifter skall ange förutsättningarna för att en besättning skall anses som kastsjukefri på sådant sätt, att största möjliga säkerhet vinnes för att från sådan besättning härrörande djur icke är behäftat med nämnda sjukdom.

Förslaget om en sådan komplettering av bestämmelserna angående bekämpandet av tuberkulos hos nötkreatur, att förordnande skall inom skyddade områden kunna meddelas om tvångsundersökning med tuberkulin av djur, som icke äro anslutna till den statliga tuberkulinkontrollen, torde enligt utskottets mening komma att i hög grad befrämja tuberkulosbekämpandet. Ifrågasvarande förslag, som tillstyrkts eller lämnats utan erinran av samtliga remissmyndigheter, biträdades därför av utskottet. I förenämnda utlåtande nr 23 har utskottet jämväl tillstyrkt av Kungl. Maj:t framlagt förslag till förordning om ändring i vissa författningar berörande veterinärväsendet. Enligt detta författningsförslag skall vad i bland annat förordningen den 20 juni 1941 (nr 577) angående bekämpande av tuberkulos hos nötkreatur finnes stadgat rörande medicinalstyrelsen i stället från och med den 1 juli 1947 ha avseende å veterinärstyrelsen. Med hänsyn härtill torde inrättandet av veterinärstyrelsen icke böra föranleda ändring i Kungl. Maj:ts förslag till förordning om ändrad lydelse av förordningen nr 577/1941.

Då de föreslagna tvångsundersökningarna avsetts skola igångsättas endast i begränsad omfattning, torde, såsom föredragande statsrådet framhållit, statsverkets kostnader härför komma att bli relativt obetydliga, varför någon höjning av för ändamålet tillgängligt anslag icke ifrågasatts.

Under åberopande av det anförda hemställer utskottet,

A) att riksdagen — med förklaring att riksdagen funnit viss ändring böra företagas i förslaget till förordning angående vissa åtgärder för bekämpande av smittsam kastning hos nötkreatur — måtte för sin del antaga följande förslag till

(Kungl. Maj:ts förslag)

(Utskottets förslag)

**1) Förordning
angående vissa åtgärder för bekämpande av smittsam
kastning hos nötkreatur.**

Häri genom förordnas som följer.

1 §.

Inom område, som ej i enlighet med vad därom särskilt är stadgat hänförs till kastsjukefritt område, må nötkreatur icke överlätas under beteckningen fritt från smittsam kastning eller under annan beteckning, som giver sken av att djuret är fritt från nämnda sjukdom, med mindre djuret

1) härrör från besättning eller del därav, som enligt av *medicinalstyrelsen* utfärdade bestämmelser är att anse såsom fri från smittsam kastning; samt

1) härrör från besättning eller del därav, som enligt av *veterinärstyrelsen* utfärdade bestämmelser är att anse såsom fri från smittsam kastning; samt

2) varken under transport eller eljest sammanförts med nötkreatur, som icke äro fria från smittsam kastning, eller uppställts i stall eller fordon, som icke dessförinnan smittrenats.

Såvitt överlåtelse som i första stycket sägs icke godkänts av hushållningssällskap, skall nötkreatur vid överlåtelsen vara åtföljt av ett av veterinär tidigast två månader före överlåtelsen utfärdat intyg utvisande det under 1) angivna förhållandet. Sådant intyg skall utfärdas enligt formulär, som fastställts av *medicinalstyrelsen*.

Såvitt överlåtelse som i första stycket sägs icke godkänts av hushållningssällskap, skall nötkreatur vid överlåtelsen vara åtföljt av ett av veterinär tidigast två månader före överlåtelsen utfärdat intyg utvisande det under 1) angivna förhållandet. Sådant intyg skall utfärdas enligt formulär, som fastställts av *veterinärstyrelsen*.

2 §.

De närmare föreskrifter, som äro erforderliga för tillämpning av denna förordning, meddelas av *medicinalstyrelsen*.

De närmare föreskrifter, som äro erforderliga för tillämpning av denna förordning, meddelas av *veterinärstyrelsen*.

3 §.

Förseelse mot denna förordning eller enligt densamma meddelade föreskrifter straffes enligt allmänna strafflagen.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1947.

2) Förordning
om ändrad lydelse av 1 och 15 §§ förordningen den 20 juni 1941
(nr 577) angående bekämpande av tuberkulos hos nötkreatur.

Härigenom förordnas, att 1 och 15 §§ förordningen den 20 juni 1941 angående bekämpande av tuberkulos hos nötkreatur skola erhålla följande ändrade lydelse.

1 §.

Förekommer sjukdomen — — — å sjukdomen.

Till underlättande — — — äga tillämpning.

Beträffande sjukdomens bekämpande inom område, som icke hänförs till tuberkulosfritt område, skola gälla de i 4 kap. denna förordning meddelade bestämmelserna. I fråga om frivilligt bekämpande av sjukdomen inom sistnämnda områden gäller därjämte vad därom särskilt är stadgat. Inom skyddat område må medicinalstyrelsen efter hörande av vederbörande hushållningssällskaps förvaltningsutskott förordna, att nötkreatursbesättningar, som icke jämlikt berörda stadganden äro anslutna till statlig kontroll med tuberkulin, skola på statens bekostnad undersökas med tuberkulin.

15 §.

Undersökning med tuberkulin av nötkreatur må ej verkställas utan medicinalstyrelsens medgivande eller dess jämlikt 1 § tredje stycket sista punkten givna förordnande.

Det åligger veterinär, som verkställer undersökning med tuberkulin av nötkreatur, att förse de nötkreatur, som vid undersökningen reagera, med märke, *tuberkulosmärke*, av utseende som medicinalstyrelsen bestämmer. Om vid undersökningen minst 75 procent av alla till besättningen hörande nötkreatur över två års ålder reagera, skall veterinären — i den mån medicinalstyrelsen icke annorlunda förordnar — med tuberkulosmärke förse jämväl samtliga icke reagerande nötkreatur över två års ålder inom besättningen. Dylig märkning skall dock icke ske beträffande djur, som inköpts från tuberkulosfri besättning eller uppfötts på gården och intill undersökningen varit fullständigt isolerade från de reagerande djuren.

Medgivande till undersökning med tuberkulin av nötkreatur må lämnas allenast under villkor att ägaren till de med undersökningen avsedda djuren

förbinder sig att låta förse dessa med tuberkulosmärke i den utsträckning, som i andra stycket sägs.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1947.

B) att motionerna I: 106 och II: 191, likalydande, icke må föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 22 april 1947.

På jordbruksutskottets vägnar:

L. TJÄLLGREN.

Vid detta ärendes slutbehandling ha närvarit:

från första kammaren: herrar Tjällgren, Nils Olsson, friherre Beckfriis, herrar Näslund, Svedberg, Jonsson, Henry Johansson och Isaksson; samt

från andra kammaren: herrar Andersson i Löbbo, Gustafson i Vimmerby, Mäler, Andersson i Surahammar, Larsson i Karlstad, Gustafson i Dädesjö, Jacobson i Vilhelmina och Svensson i Ljungskile.
